І чужому научайтесь, Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
New York's Telephone: BArclay 7-4125

РІК LXVIII. Ч. 96. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 24-го ТРАВНЯ 1961 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MAY 24, 1961 No. 96. VOL. LXVIII.

КАСТРО ДІСТАНЕ 500 ТРАКТОРІВ ЗА ПОЛОНЕНИХ

ПАНІ Ф. Д. РУЗВЕЛТ ОЧОЛЮЄ КОМІТЕТ, ЩО ЗАЙМАЄТЬСЯ ЗБІРКОЮ ФОНДІВ

Вашингтон. — У ЗДА вже зорганізувався окремий комітет, який очолила пані Ф Д Рузвелт, і який займається збіркою фондів на закуп 500 тракторів, за які мають вімінити 1.214 кубинських повстанців, які дісталися до неволі у час висаду на Кубу в дні 17-го квітня ц. р. Цей комітет називається „Трактори за волю", і його представник заявив, що він зобов'язується здійснити домагання кубинського прем'єра Кастра в справі звільнення полонених. Комітет має перевести загальну збірку фондів на закуп тракторів. Одночасно повідомляють із Гавани, що Кастро поставив нові умови і заявив в радіо, що він звільнить національних повстанців за тих „політичних" в'язнів, які сидять в тюрмах ЗДА. Він назвав деяких порторіканських в'язнів, які відбувають кару тюрми у ЗДА за те, що домагалися самостійности для Куби, і тих, які мають бути суджені за протиамериканські виступи. До комітету „Трактори за волю" належать такі визначні американці, як голова спілки Об'єднані Автомобільні Робітники Волтер П. Рутер і брат колишнього президента д-р Мілтон Айзенгавер, президент университету Джона Гокінса. Рутер заявив, що комітет запевнив делеґацію в'язнів, яку вислав Кастро до ЗДА, що Куба дістане бажані трактори. Подібну заяву вислав комітет і до Кастра. До комітету належить ще дітройтський банкір Джозеф М. Дадж, колишній директор бюджету, який є його скарбником. Головна кватира комітету є в Дітройті, і туди треба посилати всі пожертви. Ще не є відоме, скільки треба буде фондів на закуп 500 тракторів. Якщо це мають бути великі трактори, - бульдозери, про які Кастро говорив у своїй першій заяві, то потрібна буде сума коло $20 мільйонів. Рутер виразно заявив, що акція комітету є „чисто приватна" і побудована на добровільних пожертвах американських громадян. На думку Рутера американці є „морально зобов'язані" причинитися до звільнення полонених „вояовників за волю", які, якщо не будуть звільнені, мусітимуть довгі роки працювати в таборах праці. Уряд ЗДА не вмішується до цієї акції, але він підтримує цю акцію комітету, як про це заявив д-р Айзенгавер. Представник уряду повідомив, що пожертви на цілі комітету будуть звільнені від оподаткування, і уряд видасть дозвіл на експорт 500 тракторів. Представник уряду заявив також, що представники комітету не порушать закону Лоґена, який забороняє приватним громадянам ЗДА переговорювати з чужими урядами. Рутер відмовився дати відповідь на запити представників преси, чи він розмовляв в цій справі з президентом Кеннеді, тільки заявив, що представники уряду не мають нічого проти акції „Комітету трактори за волю".

ГОЛОВНИЙ УРЯД УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ ПОЧАВ СВОЇ НАРАДИ ВШАНУВАННЯМ ПАМ'ЯТІ ШЕВЧЕНКА

ВСТУПНІ ФОРМАЛЬНОСТІ ТА ЗВІТИ ГОЛОВНОГО ЕКЗЕКУТИВНОГО КОМІТЕТУ ВИПОВНИЛИ ПЕРШИЙ ДЕНЬ НАРАД

Кергонксон, Союзівка. — Вступними формальностями та вшануванням пам'яті свого Патрона Тараса Шевченка Уряд Українського Народного Союзу почав на цій своїй оселі в понеділок 22 травня в полудневих годинах свої звичайні річні наради, в яких беруть участь усі члени Головного Екзекутивного Комітету, Головної Контрольної Комісії та Головної Ради і головний редактор „Свободи". Річні наради відкрив коротким вступним словом виконуючий обов'язки головного предсідника Йосип Лисогір, закликаючи приявних повстанням з місць та 1-хвилинною мовчанкою вшанувати пам'ять померлого недавно довголітнього головного предсідника УНСоюзу Дмитра Галичина, як також всіх інших членів цієї організації, що у звітовому 1960-му році відійшли у кращий світ. Негайно після традиційних вступних формальностей, всі учасники нарад перейшли з бібліотеки Гостинниці, в якій відбуваються наради, до пам'ятника Тараса Шевченка на горбку при в'їзді на подвір'я оселі „Союзівки", щоб віддати поклін та вшанувати пам'ять свого Патрона Тараса Шевченка у сторіччя його смерти, в проголошеному з цієї нагоди Шевченковому році. Йосип Лисогір, склавши біля пам'ятника вінок з живих квітів, виголосив коротку промову, в якій підкреслив значення Шевченка та його геніяльного і вічно живого творчого слова для справи волі і справедливости — для українського народу і людства. Це — казав промовець, і було причиною, що піонери УНСоюзу обрали собі Тараса Шевченка за патрона нашої організації. На пам'ятнику Шевченка на „Союзівці", що його виконав світової слави скульптор Олександер Архипенко, написані слова Шевченка, святі для американських українців: „І чужому научайтесь — свого не цурайтесь".

Звіти членів Головного Екзекутивного Комітету

Після 1-годинної обідової перерви Йосип Лисогір відкрив пополудневу сесію нарад, передавши ведення засідання заступниці головного предсідника, пані Анні Герман, та сам започаткував серію звітів членів Головного Уряду.

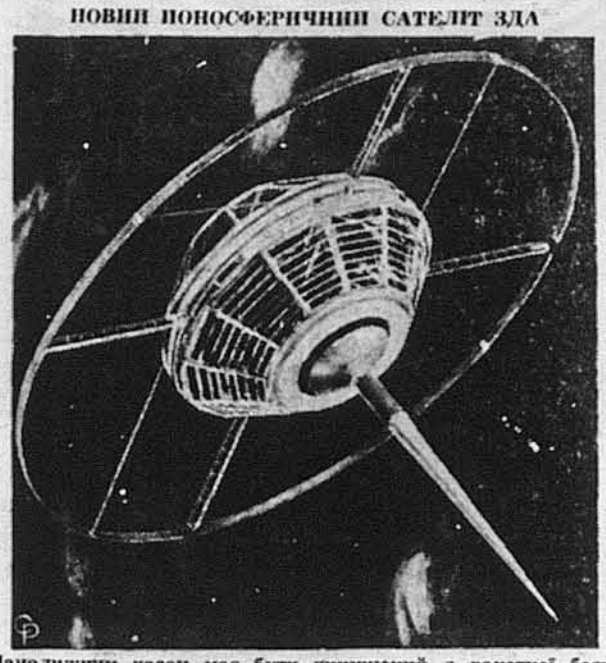
У свому звіті в. о. головного предсідника з'ясував загальний стан і розвиток поодиноких ділянок праці УНСоюзу впродовж 1960 року. Окрему увагу звернув звітодавець на організаційний стан і активність, на майно УНСоюзу та господарування ним, на видавництво „Свобода", на працю Культурної Комісії, оселю Союзівки та ін. Загальним оглядом активности померлого головного предсідника Д. Галичина та звітом своєї власної праці в УНСоюзі і для нього виконуючий обов'язки головного предсідника Йосип Лисогір закінчив свій звіт.

Понад 79.000 членів і 24 мільйони дол. майна

Після свого звіту Йосип Лисогір перебрав дальше ведення нарад, віддаючи слово пані Анні Герман, що звітувала про свою участь в праці Головного Екзекутивного Комітету та УНСоюзу. Основне звідомлення про організаційний стан і розвиток УНСоюзу склав його головний секретар д-р Ярослав Падох. З його звіту виходить, що УНСоюз приєднав в 1960 році 3.567 нових членів, так, що в звітовому часі загальна кількість активних і неактивних членів УНСоюзу збільшилась до 79.000. Зате зменшилась загальна кількість активних членів з уваги на те, що саме в звітовому часі поважна кількість членів (1.370) перейшла в стан неактивних (з виплаченими грамотами). Кількість активних членів в 1960 році становила 73.843. Стан і організаційну працю УНСоюзу у звітовому часі з'ясував звітодавець на тлі загального господарського і суспільного розвитку нашої спільноти.

Всі учасники нарад одержали надруковані зіставлення руху членства в 1960 році. На одержаних надрукованих звідомленнях учасники нарад могли стежити за звітом головного касира Романа Слободяна, з багатьма циферними табелями прибутків і видатків УНСоюзу в 1960 році. Найбільшу позицію в прибутках становлять вкладки від членів, що в звітовому 1960 році дали сумарично 2.199.684 дол. Друга найбільша позиція у фінансовому звіті — це відсотки від інвестицій, що в звітовому часі виносили 850.016.00 дол. Загальний прихід майна УНС в 1960 р. виносив 280.013.00 дол. У розходах найбільшу позицію, бо 509.545.00 дол. становили виплати посмертних запомог. У звітовому часі майно Українського Народного Союзу, після виплати різних зобов'язань, збільшилося „на чисто" на 1.289.888.00 дол, або на 5.67%. У своєму звідомленні головний касир Р. Слободян віддав окрему увагу інвестиціям фондів УНС в його оселі „Союзівка" та господарюванню цими фондами. Звітом гол. касира Р. Слободяна закінчено перший день нарад Головного Уряду УНСоюзу.

НОВИЙ ЙОНОСФЕРИЧНИЙ САТЕЛІТ ЗДА



Найближчим часом має бути випущений з ракетної бази в Кейп Канаверал новий спеціяльний сателіт для прослідживання йоносфери. Вгорі: малюнок цього сателіта С-45.

У КОРЕЇ ЗАБОРОНЕНО ВСІ ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ

Сеуль. — Військовий революційний Комітет, як найвища влада в Південній Кореї, проголосив в понеділок 22-го травня ц. р. розв'язання всіх політичних партій і цілого ряду інших організацій та заборону публічних зібрань. Цей декрет прийшов в два дні після розв'язання парляменту, але був несподіванкою, бо військовий уряд заповів був „внедовзі" передачу влади цивільним, отож загально люди сподівалися, що уряд розпише нові вибори до парляменту, не порушуючи міжпартійної структури громадянства. Новий міністер закордонних справ, емеритований генерал Кім Гонг Іль, зголосився в американського шарже д'афер Маршалла Ґріна, який зараз на початку військового перевороту висловився у користь леґального уряду, та конферував з ним коло одної години. За головну причину дисонансів між американською репрезентацією в Південній Кореї та новою військовою владою газети подають небезпеку заломання військової дисципліни в армії, що береже кордону від комуністів. Південно - корейські генерали підважують авторитет головного команданта військ Об'єднаних Націй, генерала Картера МекҐрудера, який формально є зверхником також південно - корейських збройних сил. На внутрішньому південно - корейському фронті — новий уряд арештував 2.014 осіб, що їх назвав „політично підозрілими": комуністами й їх поплентачами. Між арештованими є 606 членів різних політичних партій, 546 вчителів, 256 членів різних суспільних організацій, 70 студентів і т. д. На вулицях Сеулю відбулася прихильна для уряду й імовірно ним зорганізована демонстрація яких 5.000 студентів. Але зараз після тієї демонстрації уряд проголосив заборону всяких вуличних походів. Під сильною ескортою поліції поведено вулицями південно - корейської столиці коло 200 в'язнів, що їх урядові кола представили, як найбільших хуліганів, які заколочували публічний спокій.

З очевидною ціллю зберегти добрі взаємини з З'єдиненими Державами, голова військового перевороту і формально новий прем'єр, ген. Чанг До Юнг, вислав наприкінці минулого тижня листа до президента Кеннеді. Змісту того листа не оприлюднено. Скасування демократичних свобід в Південній Кореї, заведення сильної пресової цензури, розв'язання парляменту і політичних партій та скасування свободи зборів — хвилює керівні американські чинники, бо ЗДА дали Південній Кореї від 1945 року кругло три більйони долярів власне для створення з цієї країни зразкової демократичної вільної держави. Дальше ставлення Америки до нової південно-корейської влади залежатиме від конкретної політики тієї влади — доходять до висновку газетні коментатори.

Напруження в Монтґомері зростає

Монтґомері, Алабама. — Відділи Крайової Ґвардії пильнують порядку в місті, але напруження зростає, бо прихильники расової сеґреґації в почекальнях автобус. станцій і міжстейтових автобусах пробували підпалити доми і погрожували підкласти бомби під публічні будинки. Поліція скасувала 1.800 учнів середньої школи, коли хтось телефонував, щопід шкільний будинок підкладено бомбу. Подібна погроза була і щодо будинків радіової станції та автобусної станції. Поліція не знайшла бомб в цих будинках. На два будинки ворохобники кинули фляшки з газоліною, так звані „коктейли Молотова", але вони не запалилися і не спричинили шкоди. Генеральний прокуратор Роберт Ф. Кеннеді вислав дальших 200 федеральних маршалів до Монтґомері. Він остерігав місцевих урядників, що федеральний уряд не завагається вислати федеральне військо до Монтґомері, якщо зайде така потреба, і як місцева ґвардія не зможе втримати порядку. Аґенти ФБІ заарештували 4 особи за те, що вони були спричинниками заворушень в суботу 20-го травня. Представник департаменту справедливости заявив, що не відомо, чи заарештовані є членами таємної організації Ку Клакс Клен.

Кеннеді підписав закон про збільшення числа федеральних суддів

Вашингтон. — Президент Кеннеді 19-го травня підписав закон про збільшення числа федеральних суддів на 73. Крім того 22 судейські становища не були обсаджені, і президент Кеннеді має займенувати аж 95 нових федеральних суддів, чого досі не зробив ані один американський президент. При підписуванні закону Президент заявив, що іменуватиме на суддів „чоловіків і жінок, які матимуть безсумнівні кваліфікації". Президент казав, що хоче, щоб на постах федеральних суддів були добрі правники фахівці, „непідкупні характери", які могли б обороняти конституцію, і які знали б, коли треба злагіднити закон в ім'я милосердя. В цій заяві не було згадки про політику. Республіканці твердили, що демократи ухвалювали цей закон тому, щоб Президент-демократ обсадив нові етати демократами.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Кеннеді** разом із дружиною був у неділю на Службі Божій в Мідделбурґу, Верджінія. Пані Кеннеді прибула вчасніше до церкви, бо вона сповідалася. Парох о. Перейра в проповіді закликав до молитов за мир у світі і любов між людьми різних рас. Президент вернувся в понеділок до столиці, де підготовляється до зустрічей із президентом Франції де Ґолем та совєтським прем'єром Хрущовим.

● **Еквадорський уряд** депортував трьох китайських студентів-комуністів, які прибули з Куби і вмішувалися в еквадорські внутрішні справи, ведучи комуністичну пропаґанду.

● **Сенатор - республіканець** із Ню Йорку, Джекоб К. Джевітс відвідав при кінці липня колишнього президента Айзенгавера в Ґеттисбурґу, Па., і заявив після цієї візити, що він разом із губернатором Ню Йорку Рокефеллером проситиме Айзенгавера, щоб він виборчу кампанію за вибір республіканськоог кандидата на посадника Ню Йорку.

● **Конґресмен - республіканець** із Огайо Вейн Л. Гейс вийшов із залі нарад Палатної Комісії закордонних Справ під час зізнань державного підсекретаря Честера Бовлза, заявивши: „Він нічого не знає, і я і так не повірив би в те, що він скаже". Конґресмен заявив, що його слова можуть передати Бовлзові.

● **Канадійський прем'єр** Джан Діфенбейкер заявив, що він поважно розгляне пропозицію президента Кенеді, щоб Канада стала членом Організації Американських Держав. Але він сказав, що не дав жадної обіцянки американському президентові в цій справі, про яку рішатиме Палата Громад.

● Новий голова Американського Товариства Часописних Видавців Фелікс Р. МекНайт заявив, що, на його думку, тепер не треба жадної цензури часописів і радіових та телевізійних вісток, які відносяться до оборони ЗДА.

Генерал МекАртур про можливість світової війни

Ню Йорк. — Генерал армії Даґлес Мек Артур, промовляючи на прийнятті влаштованому в його пошану в готелі Пляза Орденом ім Ляфаєтта, сказав, що тепер не заноситься на вибух світової війни, але додав, що ця війна могла б початися несподівано внаслідок „якогось спонтанного скоку коміть головою", і тоді війну виграла б та держава, яка збереже спокійні нерви. Орден Ляфаєтта складається з колишніх офіцерів першої і другої світових воєн, які брали участь в боях у Франції та її територіях. Цей Орден передав генералові Мек Артурові Нагороду Волі за те, що він є передбачливим піонером-провідником в поборюванні комуністичної загрози у ЗДА і за кордоном. Ген. Мек Артур сказав: „Ми знайшли нові безконечні обрії, але це саме вдалося осягнути і комуністам, і тому перед світом є загроза війни, що може спричинити тотальне знищення нашого світу".

18 урядовців зрезиґнували з праці в державному департаменті як нельояльні

Вашинґтон. — Директор уряду безпеки в державному департаменті, Віллям О. Босвелл, зізнаючи під час секретного засідання Палатної підкомісії видатків, повідомив, що минулого року 18 осіб зрезиґнували з праці в тому ж департаменті, коли проти них почалося слідство в справі їхньої льояльности до ЗДА. 16 осіб між тими 18 були гомосексуалістами, один душевно недужий, а один урядовець був зацікавлений комунізмом, передплачував комуністичний часопис „Дейлі Воркер" та мав зв'язки з комуністичними діячами. Директор Босвелл виявив, що державний департамент шукає такого приладу, який допоміг би виявляти підкладені чужі мікрофони в стінах будинків американських амбасад за кордонами ЗДА.

Москва послаблює протиамериканську пропаґанду

Женева. — Совєтський Союз послабив антиамериканську пропаґанду з уваги на заповіджену зустріч з през. Кеннеді в першому тижні червня у Відні, не відступивши водночас ні на крок з своїх політичних позицій в усіх найголовніших конкретних міжнародних справах. Совєтські пресові кореспонденти та члени совєтської делеґації на Женевській конференції в справі Ляосу ширять в розмовах з західніми представниками поголоски, що Хрущов змагатиме до „порозуміння" з през. Кеннеді на базі „ми не експортуємо революції, але ви не експортуйте контр-революції" — твердить Джеймс Рестон у кореспонденції з Женеви. Головною темою розмови між Кеннеді і Хрущовим має стати — за твердженням західньої преси — совєтська вимога, щоб дати Москві фактично право „вета" однаково в міжнародній комісії для справи атомових вибухів, як в міжнародній контрольній комісії в Ляосі. Таким чином Совєти хочуть звести нанівець всяку контролю над порушенням договору про припинення атомових дослідів, як і над порушуванням військового перемир'я в Ляосі. Хрущов буцім-то хоче заявити Кеннеді, що він погодиться на договір про припинення атомових дослідів в рямцях загального роззброєння, — але те загальне роззброєння цілком нереальне, бо большевики не погоджуються на принцип, що воно повинно йти ступнево і що кожний крок мусить бути міжнародно контрольований. Обидві Женевські конференції — в справі припинення атомових дослідів і в справі Ляосу —стоять тепер під знаком зустрічі Кеннеді з Хрущовим.

У Конґо погіршення взаємин з ОН і внутрішніх відносин

Леопольдвіль. — Заступник міністра закордонних справ центрального конґолійського уряду, Жілієн Касенґо, заявив на спеціяльно для цієї цілі скликаної ним конференції всіх шефів закордонних дипломатичних місій, що коли з Ню Йорку повернеться до Конґа шеф місії ОН індієць Расшвар Даял, то конґолійський уряд відкличе свою згоду з 17 квітня ц. р на тісну співпрацю з місією ОН в справах реорганізації війська та відкликання з Конґа всіх чужинецьких дорадників і добровільців. Президент Касавубу домагався був від генерального секретаря ОН Гаммершилда відкликати Расшвара Даяла, але той не погодився, з уваги на становище індійського прем'єра Неру, який рішуче підтримав свого земляка. До Конґа наспіли вістки, що в цьому ж тижні Даял, який останні місяці перебував поза Конґом, вертається туди. Конґолійські власті мали добрі взаємини з заступником Даяла, суданцем Меккі Аббасом. Водночас загострились відносини між конґолійським урядом та опозицією з прокомуністичного люмумбівського табору. Ця опозиція твердить, що теперішня конференція конґолійських діячів в Кокільгатвілі „нелеґальна" і що тому устійнений там новий адміністраційний поділ конґолійської федерації не буде визнаний, бо тільки парлямент має право переводити таку реформу. Гадають, що той загострений спір є інспірований большевиками, які нацьковують наступника Люмумби, Антуана Ґізенґу, що по-диктаторськи править у провінції Орієнталь.

Комуністи утотожнюють „невтральність" Ляосу з своєю владою

Женева. — Речники комуністів на Женевській конференції в справі Ляосу висловилися проти того, щоби всі сусіди Ляосу створили спільну організацію із спільним поважним фондом для економічної допомоги Ляосові. Знову ж комуно-польський міністер закордонних справ Адам Рапацький висловився за те, щоб Організація Південно-східнього азійського оборонного пакту (СЕАТО) скреслила з своїх постанов точку, що вона зобов'язана дбати за цілість і безпеку також Ляосу. Проти СЕАТО гостро виступив також Андрей Ґромико, підкресливши цим бажання комуністичного світу, щоб Ляос перестав бути предметом журби західнього світу. Бірменський голова держави Нородом Шуганук подав до відома, що його пропозиція, щоб у Женеві відбули нараду три ляоські князі, голови трьох тамошніх течій — прозахідній прем'єр, лідер комуністичного руху Патет Ляо і колишній прем'єр „невтраліст" — не знайшла одобрення збоку тих ляоських діячів. Бірменський діяч висловив з цього приводу велике стурбування, бо на його думку — розсварення тих трьох течій і їхніх лідерів веде простісіньким шляхом до комуністичної перемоги в Ляосі. Наради Женевської конференції сповільнились і втратили на значенні з уваги на заповіджену зустріч президента Кеннеді і Хрущова. В четвер виїздить до Парижу совєтський міністер закордонних справ Андрей Ґромико, з уваги на приїзд туди през. Кеннеді, а відтіль він поїде до Відня. Сподіваються, що в найкращому випадку Женевська конференція покличе цього тижня до життя дві комісії: для справи міжнародних ґарантій невтральности і незалежности Ляосу та для міжнародної контролі над перемир'ям в Ляосі.

Віце-президент Джансон закінчив свою подорож в Азії — прибув до Греції

Атени. — Віце - президент Линдон Джансон, який відвідав Сіям, Південний Ляос, Філіпіни, Формозу, Індію та Пакістан — залишив уже Азію і прибув в минулу неділю 21 травня до столиці Греції Атен. Обговорюючи балянс його подорожі по південно-азійських країнах, західні коментатори підкреслюють один пункт конкретного домовлення між Джансоном і південно-азійськими лідерами, опозиційними до комунізму: створення одностайного військового командування для країн, приналежних до Південно-східнього азійського пакту (СЕАТО). Джансон послабив острах південно-східніх азійських союзників Америки, що ЗДА втратили заінтересування тією частиною світу. Все ж, дальший політичний і навіть військовий наступ комуністів лякає вільних азійців. У Пакістані буцім-то докоряли Джансонові за невтральне становище Америки в пакістансько-індійському спорі за Кашмір, однак в офіційному комунікаті про Кашмір не було згадки.

Не можна перевести реформи апарату Об'єднаних Націй

Об'єднані Нації. — Однорічні наради 8-членної Комісії, покликаної генеральним секретарем Гаммершилдом для виготовлення проєкту реорганізації внутрішнього апарату Об'єднаних Націй, опинились у сліпій вулиці внаслідку різкого поділу становищ: три невтральні країни, Індія, З'єдинена Арабська Республіка і Ґана, йдучи назустріч совєтським атакам проти ніби-то завеликих компетенцій Гаммершилда, пропонують встановити трьох заступників генерального секретаря для формулування політики Секретаріяту, при чому це мали б бути по одному представникові від Заходу, совєтського бльоку і невтральних. Тепер є два заступники Гаммершилда — американський мурин д-р Ралф Банч і індієць Чакраварті Нарасіман. Головою відділу Ради Безпеки є росіянин Георгій Аркадієв. Але Совєти твердять, що Гаммершилд занадто рахується з голосом Заходу та замало з своїми совєтськими урядовцями і не хоче побільшити їх число та надати їм більшого авторитету. Цьому противляться ЗДА, Англія, Франція і Колюмбія, а СССР принципово також противиться проєктові на побільшення числа заступників генерального секретаря, бо він вимагає взагалі скасування становища одного генерального секретаря та створення на його місце 3-членної колеґії із правом вета для представника Москви.

У СВІТІ

● **Винстон Черчил,** 86-літній колишній англійський прем'єр, лавреат Нобеля, — знову хворий. Туніський президент Габіб Бурґуіба, який вдорозі з Америки приїхав до Лондону, хотів відвідати Черчила, але мусів відкликати ту візиту через недугу старенького державного мужа, якого всі англійці шанують, як свого національного героя.

● **На півдні Китайського моря** затонув Філіпінський ловецький корабель. Шторм і густа мряка внеможливили розшуки за 28 особами, що були на тому кораблі.

● **В столиці Індії Ню Делі** віце - президент Линдон Джансон передав в минулий четвер індійському прем'єрові Неру особистого листа від през. Кеннеді. Розмова Джансона з Неру, як і лист Президента, обертались головно довкола господарських проблем Індії. ЗДА дали вже Індії за останніх 14 років близько 4 більйони долярів.

● **На процесі проти Адольфа Айхмана** в Єрусалимі представлено докази, що Айхман казав вішати жидів, які пробували втікати з кацетів або пачкували листи, хоч би навіть від своїх найближчих рідних. За такий „злочин" повішено 16 жидів в одному кацеті в ЧСР. Майор СС Рольф Ґюнтер спершу не хотів виконати того наказу, але Айхман настояв на його переведенні.

● **Генеральний секретар Об'єднаних Націй Даґ Гаммершилд** закинув в своєму найновішому звідомленні про ситуацію в Конґо Бельгії, що вона вперто відмовляється повинуватись рішенню Ради Безпеки і Генеральної Асамблеї про відкликання з Конґо бельгійських військових добровільців і „дорадників", які сіють там інтриґи і заколот.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00: six months $6.25: three months $3.25.—Jersey City and Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢. Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок. — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Клопітливі союзники

Віддавна витворився такий парадоксальний стан, що найкращим союзником Америки в західньому світі є не Англія і не Франція, а — Західня Німеччина, та що найбільше турбот у затяжній та важкій холодній війні, основний тягар якої несе Америка, спричиняє її англомовний союзник Великобританія. Англія, під тиском власних пацифістів ставши найбільш угодівською державною у бльоці НАТО, потягає за собою й Канаду. Відвідини Мекміллена в Москві започаткували події, що привели до запрошення Хрущова до Америки й до нещасної минулорічної конференції „на вершинах" у Парижі. Франція, зайнята з головою у семирічній партизанській війні в Альжирі, лякається, як смерти, участи в будь-якому іншому конфлікті і тому ревно підтримує Англію в її політиці на африкансько-азійському терені.

Таким чином ЗДА у справі Ляосу опинилися в ізоляції, бо Англія і Франція рішуче спротивилися збройній інтервенції держав Південно - Східнього азійського пакту (СЕАТО). І Англія та Франція настояли, щоб ЗДА погодилися на Женевську конференцію в справі Ляосу, що визначило наперед політичну поразку американської політики. Згода Америки „мирним способом" розв'язати ляоську проблему на спілку з Москвою і Пейпінгом була рівнозначна з признанням власної неспроможности розв'язати ту проблему своїм авторитетом і силою. Але у самій Женеві, на конференції, яка почалася два тижні тому американська делегація опинилась у ще труднішій ситуації, як сподівалась перед виїздом. Як твердить „ЮС Нюз енд Ворлд Ріпорт" з 29 травня ц. р., „головні союзники — Канада, Англія і Франція — звернулись проти ЗДА. Вони хочуть заспокоїти комуністів угодівством. Вислід: Ляос стає без спротиву жертвою червоних, а З'єдинені Держави зазнали нової поразки".

Трудність американської делегації на Женевській конференції полягає в тому, що немає там політичної й моральної підтримки у змаганні за дійсну: а не фіктивну невтральність, незалежність і неподільність Ляосу, — збоку західніх союзників і так званих невтральних країн південної Азії — Індії, Бірми і Камбоджі. Найбільшу і найприкрішу несподіванку зробила американській делегації Канади, яка, будучи членом Міжнародної контрольної комісії в справі перемир'я у Ляосі, заявила, що не вважає себе за репрезентантку Заходу, а зберігає „невтральність". Наслідком цього у тій Комісії раптом з'явились „невтральні" Індія та Канада і комуністична Польща. Англія і Франція, переконавши Америку, щоб вона погодились на Женевську конференцію, понад головою і не зважаючи на протести Америки погодилися допустити на ту конференцію не тільки комуністичний Китай, і Північний В'єтнам, але й ляоських комуністів. Єдиними справжніми союзниками Америки з 14-ох учасників Женевської конференції є Сіям і Південний В'єтнам. „Ми ізольовані, — заявив один видатний американський дипломат, за твердженням згаданого вгорі журналу. — Угодівське наставлення опанувало наших союзників Англію і Францію. Треба було довгого часу, від 1938 до 1961 року, щоб я насправді зрозумів духа Мюнхенської конференції, на якій угодівством хотіли були приєднати собі Гітлера"...

У такій ситуації тільки рішучістю супроти комуністів, як і супроти своїх власних союзників, можна вибороти авторитет і послух. Не треба боятися осамітнення в антикомуністичній акції, якщо послідовно проводити її на власну руку. Бо саме слабість і податливість на угодівські поради союзників спонукує їх до легковаження Америки, дозволяє їм залишати її самотою в міжнародних кризах.

Новий маневр з „ширпотребом"

Совєтський диктатор Нікіта Хрущов, промовляючи 20 травня ц. р. на прийнятті, влаштованому міністерством закордонної торгівлі СССР для організаторів і учасників Британської Торговельної Виставки в Москві, заявив, що Совєти задумують тепер звернути більшу увагу на легку індустрію, тобто на продукцію т. зв. ширпотребу, або товарів щоденного вжитку чи пак широкої потреби. Розвиток легкої індустрії мав би відбуватися тепер на рівній базі з розвитком тяжкої індустрії, яка досі мала першенство і велику перевагу в трактуванні її партією і державними чинниками. Уможливлений цей зворот в економічній політиці СССР — за словами Хрущова — передусім тим, що Совєтський Союз створив уже, мовляв, відповідну базу для тяжкого промислу, розвиток якого треба було ставити досі на першому місці, і тому тепер можна починати розвивати в однаковій мірі також легку індустрію, зокрема продукцію взуття й одягу та інших предметів щоденного вжитку.

Заява Хрущова, адресована до представників британської легкої індустрії, заінтересованих у продажі британського „ширпотребу" в Совєтському Союзі і в експорті до СССР машин для продукції таких товарів, викликала, як і треба було сподіватися, в колах західніх індустріялістів широкі коментарі, а то й сподіванки на пожвавлення торгівлі з СССР. Деякі західні часописи коментують цю заяву, як зворот до пропаґованої колись і потім засудженої компартією політики кол. совєтського прем'єра Григорія Маленкова, який після смерти Сталіна виступив був із концепцією розбудови легкої індустрії і збільшення продукції „ширпотребу". Цієї концепції тоді не тільки що не прийнято, але й самого Маленкова, як її ініціятора, усунено разом з іншими членами „антипартійної групи" із їхніх провідних партійних і державних становищ.

Насправді ж заява Хрущова цілком голослівна і не базована на ніякому конкретному заході чи хоч би тільки рішенні компетентних совєтських партійних і державних чинників. Що більше, в усіх совєтських енунціяціях останнього часу немає й натяку на якусь можливість звороту до легкої індустрії, евентуальність, яка мала б далекосягле значення і з здійсненням якої мусіли б бути пов'язані далекойдучі зміни в поточному семилітньому пляні.

Тому заяву Хрущова треба трактувати, як черговий пропаґандивний маневр, спрямований, на дальше баламучення світової опінії і на збільшення торгівлі із Заходом, зокрема в ділянці експорту совєтських сирівців до Великої Британії й інших країн, про що, зрештою, говорив Хрущов цілком відкрито до британських індустріялістів, нарікаючи, що Велика Британія не хоче купувати совєтської нафти. З другого боку, ця заява може бути використана в деякій мірі і для внутрішнього ринку, значить, для заспокоєння совєтського населення, яке все більше й голосніше починає виявляти своє незадоволення з приводу хронічної недостачі товарів щоденного вжитку, зокрема взуття, одягу та ін., домагаючись значного збільшення продукції „ширпотребу". Не маючи змоги заспокоїти цих потреб і вимог нічим реальним, Хрущов зациткує совєтське населення обіцянками, а водночас далі розбудовує тяжку воєнну індустрію.

Навіть поставивши легку індустрію на рівній базі з тяжкою, Совєтам не легко буде наздогнати щодо продукції „ширпотребу", ЗДА чи інші країни Заходу. Як обраховують американські економісти, якщо йде про добробут населення і забезпечення його виробами щоденного вжитку, то Совєтський Союз перебуває нині в тій стадії, в якій перебували З'єдинені Держави Америки ще в . . .1890 році.

Іван Кедрин.

ЦІЛІ 5-ої СЕСІЇ УНРАДИ

Як відомо з газетних повідомлень, президент УНР в екзилі д-р Степан Витвицький скликав 24-го квітня ц. р. 5-ту звичайну сесію Української Національної Ради, що її відкриття відбудеться в Мюнхені 31-го травня ц. р. Можна було б з приємністю прийняти до відома цю вістку, бо логічно виходить, що скликано сесію після того, як доведено до „згоди в сімействі" розсварених фракцій УНРади та бодай покладено підвалини під полагодження найсутніших справ, зв'язаних з Державним Центром, як установою і з українською визвольною політикою якій та установа має служити. Здається, ніхто не піддасть під сумнів твердження, що скликати сесію без такої передумови — не було б ніякого сенсу.

Але ж таку приємність замрачують вісті, що наспіли з Мюнхену. Перед нами здоровенний згорток паперів: заяв, постанов і „довірочних інформацій" різних фракцій УНРади, комунікатів „Бюлетеню Українського Інформаційного Бюра", що є органом ВО УНРади, полемічних міркувань у тому ж Бюлетені, ще яскравіших полемічних статтей в „Українських Вістях" з Ульму, підписаних псевдонімами відповідальних діячів Державного Центру, — та приватних листів із коментарями до тих документів і додатковими інформаціями. І сумно стає на серці при читанні цієї лектури. Багато в отих матеріялах речей цілком незрозумілих. Не можна збагнути ні ментальности, ні цілі авторів, поважних відомих громадських діячів, які з таким завзяттям процесуються за межу, за речі з погляду української державної політики цілком маловажні, та замість виловлювати із взаємних заяв моменти, що становили б площину для порозуміння, висловлюють такі, що дають поштовх до нової полеміки. Кому вона потрібна?! Але остаточно чуємо, що 17 квітня дійшло до згоди між трьома фракціями УНРади — Українським Національно-Державним Союзом (УНДС), Українською Революційно-Демократичною Партією (УРДП) і Українським Національно-Демократичним Об'єднанням (УНДО) з тим, що вони зобов'язались „докласти зусилля, щоб дійти до порозуміння з Українською Соціялістичною Партією (УСП) та притягнути її до скріплення коаліційного бльоку". Треба думати, що таке порозуміння з УСП таки в міжчасі осягнено, бо на засіданні Президії УНРади з 26 квітня були приявні представники всіх 4-ох фракцій, які мирно й одноздно прийняли денний порядок сесії. Це добре. Порозуміння між ними означало б, що бодай чотири фракції УНРади, які своєю гризнею давали рідному громадянству і ворогам України жалюгідне видовище, поставили на тій забаві крапку і рішили приступити до ділової співпраці. Себто: вони можуть далі сперечатися за свої погляди, але робити це на прийнятий в усьому культурному світі лад, на базі демократичного парляментаризму в 4-ох стінах своїх нарад і під кутом журби за спільну справу і під кутом згоди, а не сварні. Невідомо ще, як складуться відносини з п'ятою фракцією УНРади, Союзом Земель Соборної України - Селянською Партією. Те, що орган цієї партії, „Український Селянин", виписував на адресу голів Виконного Органу і УНРади в ході останньої кризи в тій установі, було рідким прикладом повного заперечування принципів парляментаризму й демократії. Коли пригадати, що у проводі цієї партії стоїть старий, поважний, високоосвічений діяч-патріот з політичним стажем, то годі теж зрозуміти, чому та партія і її орган так видатно причинились до хаотизації наших політичних відносин і понижування громадської моралі.

Коли можна висловити тільки надію, а не певність, що в пункті внутрішніх відносин в УНРаді примирливі заходи през. д-ра Степана Витвицького увінчались успіхом, то це тому, що в хвилині писання цих рядків не отримано ще вістки, чи дійшло до згоди щодо справи, яка з погляду визвольної політики України другорядна, але для відносин в УНРаді смертельно важлива: персональна обсада становищ голови Виконного Органу і голови Української Національної Ради. Якщо діячі, які тепер займають ті становища, й навіть не вони самі, а їхні партії вважали б, що персональні зміни на тих становищах — це їхня дискредитація і причина до нової війни, то це був би жалюгідний доказ, що не „добро республіки" є „найвищим добром", а персональні амбіції і партійний геттоїзм. Треба висловити віру, що остаточно і цей високий та небезпечний поріг удасться перескочити, виминувши таким чином змагання за почесті на самій сесії УНРади.

Отак була б осягнена одна з цілей цієї сесії: оздоровлення внутрішніх відносин. Але з погляду згаданої української визвольної справи це таки, властиво, тільки засіб до цілі: сконсолідований, здоровий, працездатний апарат праці. Поза цим найпершим завданням сесії є два дальші сутніші: один, що стосується широкої української громади, і другий, що стосується зовнішньої політики. В першому пункті маємо на увазі конечність поширення теперішніх рямців Української Національної Ради. У „Побажанні щодо передумов коаліційної співпраці" голова Виконного Органу писав: „Треба не тільки теоретично проголошувати згоду на загальноукраїнську консолідацію, але й робити конкретні заходи до її здійснення. Очевидно, що здійснення консолідації не може бути осягнене ціною відступлення від засад демократії чи традиції УНРади або порушення прерогатив ДЦ УНРади в екзилі. Однак, вимогою часу є поширення хоч в якійсь мірі сучасної бази УНР. Притягнення до УНРади ОУНр чи гетьманців не видається під цю пору можливим. Але є деякі вигляди на поворот до УНРади ОУНс та вступлення до неї ОУНз. Для уможливлення цього треба піти назустріч тим побажанням . . . Бо поширення бази УНРади надзвичайно піднесло б авторитет Державного Центру серед українців, особливо після кризи останніх часів, і улегшило б його дію на чужоземному відтинку". Можна підписатись обома руками під цими твердженнями. Це аксіомні правди з погляду власне ширшої української політичної рації. Тому аж ніяк не можна погодитися з становищем, напр. Української Соціялістичної Партії в УНРаді, яка дошукується за аргументами голови Виконного Органу мотивів його особистої тактики, щоб — мовляв — створити собі „свою більшість" в УНРаді. Коли справа добра з ширшого українського інтересу, то при чому тут персональна тактика і міжфракційна аритметика?! Не можна теж аж ніяк погодитися з тоном і арґументами найновіших офіційних енунціяцій Соціялістичної Партії у цій справі. Якщо деякі націоналістичні групи виявлять бажання приступити до УНРади без порушення основних принципів Державного Центру, то як можна вічно орудувати закидами, що ті групи „ставились і ставляться вороже" до Державного Центру?- Чи треба пригадувати старому політикові-історикові, лідерові тієї партії, що в політиці грають ролю не сантименти, а інтереси, що змінюються відносини, погляди та потреби і що в парляменті групи й люди суперечних поглядів можуть засідати і співпрацювати на базі спільного державницького патріотизму і взаємної толеранції та льояльности?!

Врешті третя головна ціль сесії: зовнішній відтинок. Внутрішня злагода між фракціями УНРади брала під увагу проблеми відношення до Американського Комітету та до Паризького Бльоку, бо вони становили предмет аж надто палких міжпартійних суперечок. Очевидно, що треба застерігатися проти фірмування іменем української еміграції радіопередач, які не пере-

(Закінчення на стор. 3-ій)

СУДОРОГИ ПЕРЕСТАРІЛИХ МІТІВ

Париж. — У роковини капітуляції гітлерівської Німеччини де Голь виголосив першу свою промову після заломання альжирського бунту. Промова була, як звичайно, коротка і — як звичайно — складалася з загальників, бо в характері промовця лежить нахил до узагальнювань. Це він називає „поминати конкретні деталі, а висловлюватися в засадничих справах".

Як звичайно, сказав де Голь не те, чого від нього сподівались. Від нього сподівались уточнень в справі покарання винних, в справі майбутнього Альжиру і розв'язки соціяльних питань, які надзвичайно загострилися останнім часом. У першому питанні він обмежився ствердженням, що над провідниками бунту покотиться колесо правосуддя, в третьому питанні заявив, що уряд має широкий плян. В другому питанні висловився загально, але засадничо: закликав французьке населення Альжиру позбутися „перестарілих мітів" про першенство білої людини в колишніх колоніях. Закликав зрозуміти, що свої здібності та енергію французи Альжиру повинні застосовувати інакше, як для вияву опозиції до його концепції — дати волю вибору свого майбутнього більшості, тобто мусульманам цієї країни.

Відповідь на його промову була негайна. Страйк транспортників, що передбачався на 15-го травня, вибух уже на 9-го травня. Заворушились також крайні праві, які вирішили демонструвати й то дуже голосно, хоч і зовсім не полицарському. Відновилась акція динамітних вибухів, яка проявила себе останніми днями більше в метрополії, як в самому Альжирі.

Найголовніше виявили себе праві опозиціонери 13 травня, в роковини повороту де Голя до влади. В самому Парижі і в центрі міста вибухло аж чотири бомби. Кілька бомб унешкідливлено перед вибухом. Є кілька поранених, але справа не в тому. Справа в тому, що в країні панують неспокій і тривога. То тут, то там вибухають бомби, а ще більше замішання викликують фальшиві алярми в театрах і кінах, бо хтось телефонує, що там і там підложена бомба. Тривога охоплює широкі кола населення, закрадається в кожну хату.

У Парижі, а ще більше в містах Альжиру повно поліції. Газети пишуть про викриття тієї чи іншої клітини нелеґальної організації, що заповідає дальші атентати. Треба припускати, що з моментом коли почнуться переговори в Евіяні (в міжчасі вони вже почались 20 травня) неспокій зросте ще більше.

Загал населення ніякої участи в терорі не бере, атентатчиків осуджує. Але ситуація поважна, і з політичної точку зору даже погана. Вона бо — ця ситуація — наскрізь фальшива.

Права опозиція, яка підкладаючи бомби, ризикує головою, робить це в добрій вірі, вважаючи, що цим вона бореться не так проти власного уряду, як проти світового комунізму, не так за „французький Альжир", як за „велич Франції". Дискутувати тут не доводиться, бо ж яка може бути мова про велич, коли хтось протиставляється деколонізації?

Положення цих правих палких патріотів трагічне. Бажаючи боротися проти „світового комунізму", проти поширення його в Африці, вони по суті сприяють Москві, виступаючи проти деколонізації у вільному світі і тим закриваючи собі можливості виступити проти деколонізації в Совєтській імперії. Цього вони не можуть зрозуміти. Цього не розуміють взагалі праві, і це не раз давало нам підставу твердити, що трагедією Франції є відсутність справжньої правиці.

Знаємо цих правих зі спільного перебування в криміналі при нагоді приїзду Хрущова рік тому. Їхній антикомунізм зводиться до крику про втримання Альжиру при Франції. Інших проблем їхній антикомунізм не знає і знати не хоче. Просто дивно, навіть наймовірно, але це факт. Вони нагадують польських чи чеських емігрантів, які розбиваються за Львовом, Вільном та Ужгородом, не звертаючи уваги на те, що в московській неволі перебувають Варшава і Прага . . . Та коли викривлення дійсности зрозуміле в емігрантів, то ніяк такого спотворення не можна зрозуміти у людей, що живуть у своїй державі.

З рацією чи без неї, а населення сьогодні поділене, як рідко коли в своїй бурхливій історії. Найбільше поділена армія. Вона переживає часи, чи не гірші, як у 1940 році, коли роздирали її почуття обов'язку супроти держави, почуття обов'язку супроти нації. І тоді і тепер не раз вояки стояли перед рішенням — слухати чи не слухати своїх старшин. А це те, що може бути для армії найгіршим.

Але французи — велика нація. І якщо де Голь поживе ще кілька років, він виведе цю націю з історичного закруту і загоїть рани, які так боляче кривавлять. Він дасть французам пережити страшні судороги перестарілих, вмираючих мітів.

О. Д-вич

Чудесна пригода з комсомольцем Ощепковим

Десь у 20-их роках, в період українізації, виходила короткий час у Харкові газетка „Вечірнє Радіо". В складі її редакції були люди з фантазією (здається, працював там також процвітаючий нині Олекса Полторацький), які кожне число старалися приоздобити всілякими оглушливими сенсаціями. Газетка ця передплатників не мала, а продавали її безпритульники, бігаючи по вулицях з несамовитим вереском: „Вечірнє Радіо! Вечірнє Радіо!". В редакції для тих хлопчаків придумували інтригуючі викрики на зразок: „Пароплав наскочив на поїзд — і навпаки!" або „Чемберлен побився з своєю третьою жінкою!" Газетка ця виходила українською мовою, і безпритульники, вручаючи примірник покупцеві, додавали з поважним виразом обличчя так, як навчили їх у редакції: „Матеріяли з певних джерел".

Багато сміху викликала серед харків'ян вміщена у „Вечірньому Радіо" замітка про семилітню дівчинку, яка ненароком випала була з шостого поверху дому „Саламандра" (одного з найвищих тоді у Харкові домів) і — не розбилась. Мало того, дівчинка, цілком неушкоджена, відразу ж схопилась на рівні ніжки і побігла до своїх подруг продовжувати веселу забаву. А врятували цю геройську дівчинку спокій духа і надзвичайна винахідливість: падаючи, вона пригадала собі парашутистів, про яких чула від мами, розчепірила ручками свою спідничку, і в такий спосіб легко приземлилась на асфальтовому тротуарі.

Історія з дівчинкою - парашутисткою із харківського „Вечірнього Радіо" давно вже пішла в непам'ять, а пригадав її вміщений у московських „Ізвєстіях" з 11 травня цього року сенсаційний репортаж під інтригуючим заголовком „Дванадцять секунд".

Автор цього широкого репортажу І. Циганов розповідає про совєтського героя, комсомольця - активіста Геннадія Ощепкова, який на висоті 320 метрів випав був із гелікоптера і — також не розбився!

Геннадій Ощепков — пише кореспондент „Ізвєстій", — щоб викинути недокурка з гелікоптера, взявся за ручку дверей і... страшна сила закрутила його, немов пушинку. В ушах страшенно засвистіло. Але в цю мить мозок прорізала спасенна ідея, і він зробив ногами „ножиці", а руками вчепився в поли популярної совєтської „ватянки". Зустрічний потік повітря надув за спиною ніби маленьке вітрило.

Далі йде драматичний опис боротьби з стихією і:

„Ощепков глянув униз. На нього з неймовірною швидкістю насувався ліс. Чорною стіною. Тільки трохи осторонь виднілá маленька полянка.

Свідомість прояснювалась.

— Тільки не на ліс! Тільки не на ліс! — стукотіло в мозку.

Ощепков спробував полами ватянки регулювати страшний політ, що тривав дванадцять секунд. Полянка вже зовсім близько. Вітрило за спиною надулося ще більше. Ще трохи, ще трохи, — і Геннадій, скерувавшись на полянку, врізався в сніг ногами, упав на правий бік і знепритомнів..."

На гелікоптері, — розповідає московський кореспондент, — не відразу зауважили, що Ощепков випав. Тож полетіли собі далі, а Ощепков, очевидно, тим часом рахував секунди до свого приземлення. А вже потім знепритомнів.

Свій репортаж кореспондент центральної московської газети закінчує в дусі соціялістичного реалізму:

„... Ощепков поворушив одною рукою, потім другою. Цілі. Руки також слухались. Тіло не відчувало болю..."

Після того, як у старій казці: журавель, чи пак гелікоптер, повернувся і забрав на свої крилята Івася, чи пак героя - комсомольця Геннадія Ощепкова. І, прибувши на базу, він відразу побіг до товаришів будувати далі комунізм.

Мораль? — Совєтська молодь мусить вивчати парашутну справу.

В. С-ко

Володимир Жила

ЛІТЕРАТУРНО - ЕСТЕТИЧНІ ПОГЛЯДИ ІВАНА ФРАНКА

(5)

Також, що торкається поезії й малярства, то Франко висловлює дуже цікаві думки. Він вважає: „... що поет може в кожній хвилі з домени зорового змислу перескочити в домену всякого іншого змислу, а маляр прив'язаний тільки до цього одного... Не те відрізняє маляра від поета, що теми одного лежать виключно в категорії місця, а другого в категорії часу, а те, що техніка одної штуки зв'язана нерозривно тільки з одним змислом зору, коли тим часом друга має можність апелювати до всіх змислів"[29]).

Звичайно, що всі ці категорії чисто психологічного характеру, Франко був свідомий цього, і використовував їх, бо вони репродукують те, чим ми живемо, що якраз для Франка було тим гарним і приємним, що він включав в поняття естетики, бо воно було невід'ємною частиною його поетичної краси. Таким чином він блискуче з'ясував засоби й сферу поезії, яка, на його думку, є найвищим втіленням всіх людських змислів, яка виграє на них високі й низькі тони, передає людські почування в усяких обставинах, не зважаючи на їх діяпазон. Своїми міркуваннями Франко збагатив українські літературні матеріяли про ролю і значення змислів у поетичній творчості, додав багато нового до питань естетичних основ і зв'язав їх з питаннями змислів, глибиною вражень і красою образів, що так потрібні всякій поезії та всякому мистецтву в ширшому цього слова значенні.

[29]) Там же, стор. 296.

Франко знав західньоевропейську літературу, і то не тільки самі твори й їх авторів, але насамперед внутрішні сили, що їх оформили й покликали до творчого життя, їх естетично - мистецькі засоби. Його улюблені західньоевропейські письменники і поети — Золя, Віктор Гюго, Мопассан, Ібсен, Гавптман, Гете, Шіллер, тощо. Він захоплювався їх творами, вивчав їх, перекладав, а зокрема дорожив їх суспільно - естетичною ідеологією і артистичними вартостями. Під впливом тієї літератури й її авторів мінялися і літературні симпатії самого Франка, зокрема в його юні роки, коли він ще не був скристалізованою індивідуальністю в критичному й літературному розумінні.

Золя для Франка — це надзвичайний письменник-реаліст, що так правдиво писав про життя, аналізуючи суспільні й індивідуальні хвороби; він, на думку Франка, глибоко сягнув в скарбницю життя. Однак, Франко гостро критикував основи натуралізму Золя, закидаючи йому поверховність, слабу ідейність і найосновніше брак в його творах глибших соціяльних основ справжнього мистецького твору. Франко розцінював Золя як глибокий аналітичний талант, що залишався тінню, коли йому приходилося робити загальні висновки й міркування[30]). — „Мертва природа в творах Золя, — писав Франко, — оживає, набирає людської подоби й душі, а натомість живі люди дрібнішають, затираються, втрачають здатність сильно і виключно захоплювати, викликати глибоке й сильне почуття у читача. Внаслідок цього Золя, великий оптиміст і прихильник проґресу людства, в своїх творах не прокладав шляхів у майбутнє, „нового він не відкривав нічого", що й знижувало пізнавальне значення його великої художньої спадщини"[31]).

Поему Гете „Фавст" назвав Франко „об'явом революції", але — духової. Це твір, з якого Франко черпав своє надхнення, вчився, як служити своєму народові, як робити для цього народу суспільно - корисну працю, що повинна лягти в основу народного життя.

[30]) Іван Франко, „Повість Е. Золя „Довбня", — Твори, 18, стор. 468.

[31]) М. Климась, там же, — стор. 309.

Франко високо цінував спадщину Шіллера, що так прекрасно оспівує ідею визволення народу, поневоленого чужою тиранією, бо це саме було найближчою темою для Франка, який постійно думав про подвійне поневолення українського народу, а саме соціяльне й національне. І так, безсмертний „Вільгельм Телль" широко захоплював уяву Франка, який навіть й використав мотив цієї драми для свого оповідання.

У Гавптмана бачив Франко глибокий реалізм, талановито змальоване життя робітників з усіма їх стражданнями й надіями. Оригінальність і глибока суспільна ідея — це ті незабутні прикмети драматурга Гавптмана, що були ознакою деяких його творів.

Франко широко знав і слов'янських поетів та письменників. Він високо дорожив творчістю чеського поета Гавлічека - Боровського, кращі твори якого переклав на українську мову, а його самого вважав „одним з найбільших світочів Слов'янщини... Великі російські сатирики Гоголь і Щедрін, без сумніву, копали свої міни глибше, захопували ширший терен, але вище не піднімались їх огнисті ракети, не палали ясніше від Гавлічкових"[32]).

Франко дав високу оцінку творчости Адама Міцкевича, назвавши його найбільшим поетом польської нації і одним з найгеніяльніших людей, яких видало людство.

[32]) Карель Гавлічек-Боровський. Вибір поезій, Львів, 1901, стор. XXIII.

Олег Лисяк

ЧАЙКА, РУСАЛКА І ВІДЬМА — РОМА ПРИЙМА

Якби це мала бути рецензія на виступ танечниці Роми Прийми, то її, очевидно, треба було б починати зовсім інакше. Передусім, рецензент повинен показати читачеві свою мистецьку і загальну ерудицію, написати вступ про історію сольового танку, згадати обов'язково „Комедію дель арте" (бо це звучить дуже фахово), потім сипнути пару прізвищами, згадати Ізадору Дункан, Анну Павлову, ще когось там з корифеїв балету, а щойно потім почати своє справжнє рецензіюнування (трудне слово!). Щось похвалити, щось зганити, а разом, в загальному зробити враження: „Той знає, що пише!" — (або, як навіть не знає що пише, то знає в кожному разі що щось пише...").

Але я не вмію писати рецензій взагалі, а вже писати рецензію про танковий речитапь, було б для мене дійсно нипосильним завданням. Але все таки, мені хотілось би поділитись з іншими, моїми враженнями з виступу Роми Прийми, тим більше, що я бачив її „в акції" вперше від часів її дебютів на сцені у Львові, коли їй було щойно 12 чи менше років. А цей виступ, що я мав його приємність бачити, дав мені нові, певні докази про великий талант Роми Прийми, свіжість мистецького вислову, великий особистий шарм, мистецьку консеквентність, а навіть впертість — — усе заповіти її великого дальшого майбутнього, яке жде цю молоду жінку, що знає, чого хоче, і яка до своєї мистецької мети йде від наймолодших років послідовно і нестримно.

Коли я вперше побачив „малу Рому" на сцені Львівського Оперного Театру в часі війни — їй було тоді ще дуже мало років. Це було високе худеньке сотворіння з граціозними рухами і це було все, що я запам'ятав, коли мені показали її під час вистави „Циганського барона" (якого я бачив, дослівно — 36 разів).

„Бачиш?" — сказав хтось у ложі, „То худе дівча, там, що несе коло Дарки Нижанівської той весільний коровай (Пам'ятаєте?" Всіх вітаєм — з нашим короваєм!") — це дочка пані Приймової, цієї, що є професором співу і концерт-майстром в театрі. Так, та мала вже в „кор де балеті". Будуть з неї люди!"

Щойно по роках, розповіла мені мати Роми, п. Іванна Прийма, вдова по лікареві др-ові Приймі про події, що попередили виступ її дочки на сцені. Пані Іванна була тоді в часі війни зайнята майже весь час в театрі, а з малою треба було щось зробити, була ж війна і дівчинкою не мав хто зайнятися — тож і віддала п. Іванна Рому до балетної школи при театрі. Одного дня, прийшла Рома до хати і заявила матері: „Мамо, я буду відтепер виступати на сцені. Так, як всі балерини".

І почалося. Балетмайстер Трегубів трохи іронічно назвав виросдлу дівчинку „длінниє рукі, длінниє ногі, усьо длінноє", — але свою думку про Рому мав, і не було дива, коли то по якомусь часі Рома почала свої солівки в балеті. Першою її сольо-партією була партія в балеті „Копелія", і як звичайно в таких випадках до її дебюту, причинився випадок, до того ж трохи комічний випадок, що притрапився одній із балерин, яку Рома заступила.

Так Рома стала солісткою балету Львівської Опери і на сцені залишилася вже на завжди. Прийшла еміграція, прийшла балетна школа у Відні, а там виїзд до Америки, дальші студії, дальші виступи, одне турне, друге, виїзд до Південної Америки, до Европи... Хтось міг би подумати, що нічого не залишилося із „малої Ромої", скромної, милої дівчинки зі Львова, із „длінними" ногами. Бо ж вона стала в міжчасі чудово розквітлою жінкою, відомою болериною; може втратила контакт із своїми, може забула, що вона народилася в „Парамишлі" і виховалась у Львові? Але, показується — що ні.

Щойно вперше від львівських днів довелося мені побачити Рому Прийму на сцені. Якось, хоч не раз наші шляхи перехрещувалися в товариському житті — не доводилося побачити „нашої Роми" на сцені. Аж щойно у Филаделфії, на сцені Тавн Голл — і побачив я вперше, що виросло з довгоногої дівчурки, чому вона придбала свою мистецьку славу і чому можна її назвати дозрілою мисткинею, людиною із власними ідеями, власними задумами і мистецьким обличчям та характером.

Чи була це „Чайка" (звідки вона знає рухи чайки, хоч більшу частину свого молодого життя перевела поза рідним краєм?), чи „Жниця", чи оригінальна і смілива у задумі та витримана у виконанні картини „Ікони", чи „Сваха" — усе це вистилізоване до найдрібніших деталів і подане з таким динамізмом, а одночасно легкістю експресії — що глядач ледве чи зможе забути це високе мистецтво ванкової інтерпретації.

Або „Відьма в хаті", чи „Відьма на Лисій Горі (що за метаморфоза!) чи „Русалка", чи наповнення патріотичним змістом „Верховина", чи нарешті „Обливаний понеділок", все це чітко нарисовані картини і вони залишаються в пам'яті глядача як завершений мистецький твір. Мені особисто найбільше подобалась ідея і інтерпретація танкової картини „Жах війни", повна революційної динаміки (знаменитий акомпаніямент п. Іванни Прийми — шопенівська музика) і трагізму, в якій костюм танцюристки, простий в барві і рисунку і сама побудова танку та його зміст доють право Ромі Приймі називати себе справді творчою людиною, яка має своє завдання, свою місію, і знає її.

Розповідає Рома про свої пляни: анґажман в Південній Каролайні, потім відвідини у матері на Флориді з показом свого мистецтва (п. Іванна Прийма веде відділ фортепіяну в музичній школі в Палм Біч), потім ведення кляси танку в літньому таборі в Мейн, (що робить вона вже восьмий рік), потім турне по Південній Америці, може знову Европа . . .

. . . . Лети у вирі танку, наша „мала Ромо", довгонога дівчинко із Львівського Театру, що ним кермував незабутній пан Володимир — дир. Блавацький, що стільки талантів видобув на денне світло. Лети, захоплюй світ своєю „Чайкою", чаруй його „Відьмою", наповнюй пошаною для нашої тисячрічної традиції християнства як „Ікона", розлюблюй „Русалкою", говори про боротьбу за волю і жах війни — неси у світ наша Ромо усе, чим болить і радіє наша душа . . . !

І заховай хоч одну квітку, з-поміж цих численних кошів квітів, що Ти їх дістала у Филаделфії. Квітку із цієї китиці, що дали її Тобі Твої колеги з Львівського Театру, з першого театру, що в нім Ти виступала, з театру на Рідній Землі, до якого, я вірю, Ти повернешся, коли він стане вільним, українським театром.

Перший українець доктором філософії в Монтреальському університеті

27 квітня відбулася в Монтреальському університеті промоція Юрія Мирослава Левицького на доктора філософії. Вперше в історії цього університету українець здобув цей науковий ступінь.

Ю. М. Левицький оборонив успішно тезу перед науковою комісією в складі: предсідник —проф. Т. Ф. Домарадський (питання з ономастики), патрон тези—о. проф. М. Залеський (питання з діялектології), проф. І. Федів (питання з етно і географії), проф. Кольбушевскі (професор з Польщі, запрошений цього року на виклади до Монтреалю—питання з методології), проф. Жіль Лефевр (питання з лінгвістики).

Теза п. з. „Лексичні канадизми в мові українців Монтреалю" складається з таких розділів: I. *Тема і метода праці* (предмет праці; спосіб збирання матеріялів правопис і транскрипція; плян праці). *II. Українці в Канаді* (початки українського поселення в Канаді, кількість українців в Канаді та їх розміщення; кількість українців у провінції Квебек, а зокрема в Монтреалі; сільське та міське населення; поділ за віровизнанням; рідна мова українців Канади; мішані подружжя як один із чинників затрати української мови). *III. Бібліографічні нотатки. IУ. Англіцизми* (поділ канадизмів; поділ англіцизмів; технічно-промислова лексика, побутова лексика; причини появи англіцизмів; культурна перевага англомовного елементу в Канаді в технічно-промисловій ділянці; вплив різкої чисельної переваги англомовного елементу на появу англіцизмів у побутовій лексиці). V. *Лексичні позики з інших мов* (позики з французької мови; позики з інших мов). VI. *Кальки-новотвори*-власне назовництво (кальки: фразеологічні і лексичні; українські неологізми; імена власні; прізвища). VII. *Фонетична українізація позик* (два шляхи припасування позик; звукова система української мови; припасування голосних звуків; припасування приголосних звуків; паралелізми в фонетичній українізації позик). VIII *Морфологічна і семантична українізація позик* (дві стадії морфологічної українізації; запозичені іменники; відміна запозичених іменників; прикметники; дієслова, інші частини мови; семантична українізація, народна етимологія). IX. *Вплив англійської мови в морфології, синтаксі та правописі.* X. *словник канадизмів* (652 слова, зібрані автором у Монтреалі). XI. *Заключення.*

До праці додана обширна бібліографія використаних праць та 13 таблиць, виготовлених автором, які ілюструють кількість і розміщення українців у Канаді, зв'язок між уродженцями Канади і затратою української мови, мішані та однорідні подружжя в Монтреалі, систему українських голосних звуків, систему українських приголосних звуків, українські голосні фонеми, перекривання українських фонем, упрощена фонологічна діяграма тощо.

Публічна оборона тези відбувалася в французькій, англійській і українській мовах. Сама теза написана в українській мові, а резюме у французькій мові.

Обширне звідомлення з промоції з поданням найголовніших думок тези та з порівнанням до впливу англійської мови на мову монтреальських французів (т. зв. діялект „кваль") появилось у найбільшому франкомовному щоденнику метрополії „Ля Пресс" з 1 травня ц. р.

СКУЛЬПТОР ПЕТРО ОСТАШ В ПОКЛОНІ ШЕВЧЕНКОВІ

(вн) Український скульптор в Шикаґо — Петро Осташ — уродженець Лемківщини, створив нову модерну статуетку Тараса Шевченка в молодому віці, що її відбитка зображена на повищій світлині. Наш мистець має вже у своєму мистецькому доробку чимало скульптурних творів, між іншим, також статую Т. Шевченка у старшому віці, що прикрашувала сцену під час пропам'ятної Академії на пошану Шевченка в Шикаго в Оркестра Голл — 26-го березня ц. р.



Тарас Шевченко

ЦІЛІ 5-ої СЕСІЇ УНРАДИ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

дають політичного обличчя, думок і настроїв тієї еміґрації; треба боротися за влиття в авдиції Радіо Свободи та у видання Інституту для вивчення СССР тієї живої крови, якою єдино може бути виразна кампанія проти російсько-большевицького імперіялізму та за право всіх підсовєтських країн і народів на свою національну державність. Очевидно, що треба справедливо коректувати й критикувати — але не можна підносити діяльности Американського Комітету, американської установи, що мусить льокально виконувати директиви вищих державних чинників до ступня головної справи Державного Центру і головної проблеми української політики. Це є недоцільним особливо тепер, коли з приходом в ЗДА нової адміністрації виринули зовсім нові проблеми, що їх мусить брати під увагу українська політика.

Призадумування над шляхами й засобами найдоцільнішої і найуспішнішої інформації про визвольну боротьбу України; придбання матеріяльних засобів для цієї акції та притягнення якнайширшого гурту людей до цієї акції; розроблювання української політичної проблематики під кутом зору нинішньої міжнародної ситуації і пристосування до тієї ситуації української акції у вільному світі — ось актуальні завдання Державного Центру, що повинні зайняти найбільше уваги 5-ої сесії УНРади. Ведення тієї сесії тільки під кутом найширших аспектів може запевнити їй дійсний успіх. А від успіху її залежить піднесення її престижу серед тих чужинецьких чинників, які цікавляться української справою, та створення для неї вихідних позицій для акції і серед тих, що цією справою не цікавляться, або ставляться до неї ворожо. Ніщо не має переконливішої сили, як доказ власної політичної мудрости, власної політичної зрілости, солідарности і широчіні думки. У нинішній сумній дійсності в Україні і в широкому світі, в якій співіснувальні течії затруюють атмосферу, це була б радісна вістка, що 5-та сесія Української Національної Ради осягнула три свої сутні цілі: заманіфестувала українську єдність і солідарність, виреклася партійної загумінкованости та персонального амбіціонерства і стала на шлях конструктивної праці в користь дорогої всім справи визволення України.

● **Лорд Рассел**, відомий як Бертранд Рассел, один з найбільших філософів і гуманістів, скінчив в минулий четвер 89 років життя. Вся англійська преса відзначила це, дармащо Рассел компромітується в останніх роках, як речник і протектор пацифістичного руху, що насправді йде по лінії комуністичної пропаґанди, домагаючись одностороннього атомового роззброєння Англії та зірвання союзу з Америкою.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Концерт на пошану Тараса Шевченка** відбудеться в Милвил, Н. Дж., в суботу, дня 27-го травня ц. р., заходом Комітету Пам'ятника Шевченкові, створеного для Милвил й довколишніх громад. Заклик в справі цього концерту буде надрукований найближчими днями.

● **Урочистий концерт для вшанування пам'яті Т. Шевченка** в сторіччя з дня його смерти був улаштований в неділю, дня 30-го квітня ц. р. в Лос Анджелес місцевим Шевченківським Комітетом. Промовляв під час концерту українською й англійською мовами інж. Л. Романюк. В концерті брав участь теж і відомий український співак, тенор бельґійської опери Мирослав Скала-Старицький, виступ якого присутні привітали із захопленням. Надіслане А. Вусиком ширше звідомлення з цього концерту буде надруковане в одному з чергових чисел „Свободи".

● **Нюйоркський Відділ ОбВУА** відзначив 35-ту річницю трагічної смерти Голови Директорії і Головного Отамана Військ Української Народного Республіки, св. п. Симона Петлюри, святковими сходинами, що відбулися в дні 20-го травня ц. р. в залі Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку при численній участі б. вояків Українського Війська. Актуальну доповідь прочитав голова Відділу, сот. д-р Іван Козак.

● **Пам'ять Т. Шевченка в** 100-річчя з дня його смерти вшанувала українська католицька парохія **Фолл Риверу**, Масс. урочистим концертом дня 30-го квітня, в якому взяли участь не тільки старші члени парохії св. Івана Хрестителя, але й молодь, особливо ж шкільні діти. Звідомлення з Концерту буде надруковане найближчим часом.

● **В римо-католицькій церкві в Гошен, Н. Й.** була відправлена в понеділок, дня 8-го травня ц. р. Веч. о. Є. Мацелюхом Служба Божа українського обряду, в якій взяли участь крім вірних цієї парохії теж яких 500 студентів гайскулів й академії Божої Матері в Гошен. Допис про цю відправу буде надрукований згодом.

● **Літературно - музичний вечір** заходом Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку відбудеться в п'ятницю, дня 26. травня ц. р. в приміщенні Клюбу. В програмі передбачені виступи Івана Керницького, який читатиме свої ще недруковані фейлетони. В інтервалах між читанням — музика на народні теми. Початок о год. 8-ій веч.

Перед концертом Таїси Богданської в Торонті

Таїса Богданська, яка 26-го травня ц. р. виступить в Інтернешенел Інститут оф Метрополитен Торонто, при 709 Колледж Ст., Торонто в Канаді, належить до піяністів молодшої ґенерації, що інтенсивно працюють над собою. Її недавній концерт в Ню Йорку буа вислідом тієї її наполегливої праці, яка дала поважні успіхи: темпераментну, вогнисту гру, основану на свобідній, акордово-октавовій і пальцево-брилянтній техніці.

Таїса Богданська була ученицею Романа Савицького у Львоаі та Королькова і Равпенштравха у Відні. У віденській консерваторії вона склала іспит зрілости, як також склала державний іспит. Таїса Богданська є членом тієї активної групи музик у Нюарку в Америці, що крім пропаґування української музики виховує нашу молодь у Музичному Інституті.

Треба висловити сподівання, що наше громадянство в Торонто зустріне Таїсу Богданську так сердечно, як вона на це заслуговує.

Дарія Гординська-Каранович

Допомога громадянства Українській Вільній Академії Наук у ЗДА

Вступають дальші пожертви від громадянства для Академії, яка вже перенеслася до власного будинку в Ню Йорку. Подаємо частковий список пожертв.

$250—з відзначенням на почесній дошці: д-р Ярослав Восвідка, д-р Надія Теребус (Ню Йорк). Так само 250 дол. вступило від особи з Боффало, Н. Й., яка побажала залишитися невідомою.

$200—від д-р А. Ж. (Диксон), а від Іллі і Анни Варчак (Бронкс) позика в цій сумі.

$100—Союз Українок Америки Ню Йоркський Відділ (голова —М. Ржепецька), Е. Блакитний (Е. Нольден), Олександра Бражник, д-р Еміль Гарасим, д-р Вол. і Зін. Гіль (Трентон), Ігор і Марія Гурин, проф. Олександер Неприцький Грановський (Міннеаполіс), д-р Антін Жуковський (Стіл, Н. Дак.), д-р Е. Грабарчук (Трентон), д-р Іван Макаревич (Ню Йорк), А. і М. Кресєр (Боффало), С. Казімірів—позика, д-р Яків і Софія Карабай (Денвер), В. Козицький (Кранфорд), Григ. Ол. Костюк (Ню Йорк), Йосип Лапченко (Вашингтон), Тарас Лукач (Лос Анжелес), д-р Іван Лисяк Рудницький, інж. Петро Пил. Марченко, Зінаїда Мацик (Бруклин) позика в 400 дол. і пожертва 100 дол., Мик. Незд (Филад.), проф. Вол. Олейко (Денвер), П. Павлович, Н. Пазуняк (Фил.), Омелян Пріцак (Кембрідж), Роман Карбівник, з попередніх жертводавців Федір Корсун збільшив свою пожертву до 100 дол., Мик. Ромах позика, крім пожертви в сумі дол. 25. Вас. Рудко, родина О. Марусяк-Іван Скіра (Филад.), д-р Евг. Стецьків (Тонаванда, Н. Й.), Вол. Сторожинський (Клівленд), Студ. Громада в Вашінґтоні—позика, Ф. Слободянюк (Тінек, Н. Дж.), Як. Стирко, Григорій і Данько Яценко, Зен. Юрків.

Архиєпископ Палладій дав своє благословення і надіслав пожертву 50 дол.

$75—Ніна Михалевич (Сан Пол, Мінн.)

$60—проф. І. І. Бакало (Мюнхен).

$53—Укр. Студ. Архів Музей при УВАН в Балтимор (О. Зінкевич, М. Бендюк, д-р Ростовицький, О. Лазарко і інші).

$50—Амер. Укр. Лікарське Т-во—Філія Метроп. Округи Ню Йорк (голова д-р М. Зарицький), Л. Биковський (Денвер), Верайеті. Базар—Ньюарк, Н. Дж., Лев Ганкевич, Мих. Гандзюк, С. і Мих. Гарасевич, Ганна Григорієва, Мик. Гр-кий—Сан Франціско, Ол. Діберт, проф. Б. Загайкевич (Кранфорд), проф. Пант. Ковалів, О. Корнилів (Филад.) Яр. Ковалишин, Іван Крамаренко (Бруклин), Єлисей Кривобок, д-р Анатоль і Валтер Лисий (Міннеап.), Ю. В. Лукащук—позика, Мих. Масюкевич, Анна Михайлова, О. і М. Мельник (Сан Франціско), д-р Р. Мороз, Іван Піддубний (Трентон), проф. І. Решетар з друж. (Сієтл), Ів. Фрізер (С. Бенд, Інд.), Ів. Черешня (Борджер, Тексас), Федерація Українців Стейту Мишиґен через П. Трепета, Дем'яненко і Е. Перейму, Петро Шатун (Бронкс) і крім пожертви позика в 100 дол.

$38—Біолог. Секція УВАН в Дітройті зам. квітів на могилу бл. п. проф. М. Левицького.

$35—зам. квітів від родини на могилу бл. п. Петра Мартюка, що помер в Україні після повороту з Сибіру, де був засланий 15 років.

$30—Ст. Олійник (Вашінгтон).

$27.10—Асоціяція Українців у Вел. Британії—Лондон (гол. д-р І. Кралько).

$25—Ів. Антипенко (Филаделфія), Т. і П. Бобрівник (Филад.), П. Бойчук, Вас. Витвицький з дочкою, Ів. Демків, П. Дубрівний, Дніпро Компанія (Нюарк), Л. А. Дражевська, П. Задорецький (Аконкік, Мд.), Кость Кисілевич, Ром. Левицький, Бор. Лотоцький (Фляшинґ), інж. П. Матула, А. Осадца, д-р Й. Оришкевич (Бруклин), М. Степаненко, В. Сакалюк (Шикаго), Ів. Стеців д-р С. Федюк, Арк. Ів. Яременко (Шикаго).

$20—інж. П. Біласюк, Б. і С. Бродин зам. квітів на могилу бл. п. Мих. Бродина, І. і А. Варчак, Й. Вишневецький, М. Грінішак, Ів. Гаврилюк (Трентон), Ю. Галущинський, Орест Гладкий, П. і А. Дзенціоловські (Вестчестер, Ілл.), М. Іваницький, Мир. Колтинюк, Юрій Костів, Мирослав Лабунька, З. Легедза (Пассейк), проф. Н. Осадча-Яната, Одумівці Дітройту через Г. Колосик, Мик. Паламар (Филад.), д-р А. Пашковська, д-р Мирослав Прокоп, С. Скремета, М. Яремко крім позики в сумі 80 дол. (Вермілон, С. Дак).

$15—Вал. Кохно, Віра Кохно, Кол. Т-во Родичів через пані Гуран, Тихон Тещук (Филаделфія).

$12.70—Р. Форостина.

$11—Ю. Луцький (Торонто).

10—А. Аксенів (Клів.), В. Білак, В. і Є. Бондаренко, М. Білас, В. Безушко, М. Бутовський, В. Ванич, (Денвер), Л. Вікул, Катря Гіль, Р. Гулай, О. Домбровський, Ольга Дядинюк, Сава Зеркаль, Яр. Зубаль (Дітройт), Е. Дерій, О. Животко, Б. Іваницький, д-р В. Коропей (Трентон), д-р Т. Крупа (Трентон), Д. Т. Лазар (Дітройт), Л. Лампіка, Ю. Личковський, А. Луцький (Бронкс).

П. Кулиняк, В. і Л. Мриглоцькі, М. Миколаєнко (Дітройт), С. Нечай (Лос Анжелес), М. Осадца (Трентон), Ів. Птиця, С. К. Пастухів, М. Сердюк, Сестрицтво Церкви св. св Ольги і Володимира в С. Пол, Мінн., В. Савула, Ю. Свістель, (Трентон), В. Сетенко, Остап Тарнавський (Филад.), В. Черевко, Мир. Чаповський (Трентон), Іг. Шевченко, С. Щур, П. Ямняк, Фед. Юркевич, 245 Відд. УНС в Трентоні, Дм. Бакевич-Щуковський.

$5—Р. Булик, о. С. Городецький, В. Гермак, д-р Є. Гіль, Люб. Коцюба, Я. Лабко, С. Небожинський, Ю. Нурко, Е. Пизюр, О. Поліщук, Ст. Процик, М. Скорупський, М. Спанчак, Стефан і Елеонора Хомяк (Твін Бей Виледж), Дм. Січ, Пр. Церква св.св. Петра і Павла в Шикаго, Ю. Фединський, Л. Яронслав.

$3—Кат. Дністрян, Підпалий.

$2—В. Волиник, Х. Марценюк, о. Архим П. Опаренко.

Мих, Гринішак з Елізабет, Н. Дж. пише, що „надбання будинку Академії буде славою цілої української еміграції в ЗДА. Тому кожний українець повинен після своїх грошових спроможностей доложити пожертву. Укр. еміграція своїми пожертвами набула десятки народних домів, шкіл, церков і інш., а набуття дому для Укр. Академії Наук було б немов завершенням всього."

Родина О. Марусяк-І. Скіра з Филаделфії бажають „повних успіхів голосити і боронити нашу правду."

Петро Бойчук з Савона, Н. Й. бажає: „дай Боже, аби той будинок купилисте якнайскорше."

„Боже поможи"—це щире бажання надсилають О. Дерій з Балтимору, Мик. Бутовський з Ню Йорку, Роман Карбівник з Филаделфії і інші.

Ніна Михалевич з С. Пол. Мінн. додає: „хай цей будинок нашої наукової інституції поможе Вам широко і глибоко розгорнути роботу, яка велася до цього часу в самих незручних і несприятливих умовах".

В Трентоні, Ню Джерзі велику роботу зробила комісія під голов. інж. Андрія Т. Дерев'янко, заст. голови Т. Сендзик і Ів. Піддубний, секр. Ю. Свістель і члени комісії мгр. Ів. Костюк, М. Рудь, С. Стрибко і М. Чаповський. Активну участь в допомозі УВАН в Трентоні взяли Ів. і Ніна Самокиш, Ол. Шавлач, М. Скорупський, Ів. Микишин, Ів. Гаврилюк.

Академія просить слати пожертви і листування на нову адресу:

The Ukrainian Academy of Arts and Sciences in the U. S., Inc.
206 W. 100 St., New York 25, N. Y.

Зі Спорту

„ЛЕВИ" ЗНОВ ЗРЕМІСУВАЛИ

„Леви" — „Словаки" 1:1 (1:0)

Шикаґо, 7-го травня. — По важкій боротьбі „Леви" зремісували другі футбольні змагання сезону Вищої Ліґи Шикаґа на стадіоні Ганзон Парку. Як і можна було сподіватися, змагання були завзяті, бо йшло про цінні точки, а „Словаки" вже програли свої дві попередні гри.

Першу половину „Леви" грали з вітром і мали легку перевагу над „Словаками". Відношення наріжняків першої півгри 4:2 для „Левів". Наші напасники не використали декілька добрих нагод здобути ворота. Щойно в 40-ій хвилині Форович, якого післав на грище ланковий кілька хвилин перед перервою, здобув одинокі ворота для „Левів", використавши вибіг словацького воротаря.

Після перерви грали з вітром „Словаки" і мали легку перевагу, хоч рахунок наріжняків був 2:2. Тягар гри лежав на помочі, обороні та воротарі, які повністю вив'язувалися зі своїх завдань. В цій півгрі „Леви" знов змарнували добрі нагоди підвищити вислід. Вкінці змагань, коли вже виглядало, що „Леви" виграють 1:0, воротар Кашуба вибіг за лінію, вибиваючу м'яч, і з подиктованого за це вільного Мурський вирівняв сильним стрілом не до оборони через мур у 80-ій хвилині. Кашубі треба однак признати, що мав він свій день і перед цими воротами тричі врятував певні ворота, в тому два стріли Мурського — репрезентанта Америки.

Ці змагання грали „Леви" без Тищенка і Скорохода, але за це з Андрушком, Маркевичем і Форовичем. „Леви" займають тепер четверте місце в показнику Вищої Ліґи в Шикаґа.

В передзмагу резерва „Левів" перемогла рез. „Словаків" 2:0 зі стрілів Вірщука і Дяченка. Юнаки „Левів" програли з ровесниками Кіккерсів 1:3. Стрільцем одинокиx воріт „Левів" був Мілян.

Петро Головатий

КАЛЕНДАРЕЦЬ ГОР МІЖНАРОДНОЇ ФУТБОЛЬНОЇ ЛІҐИ

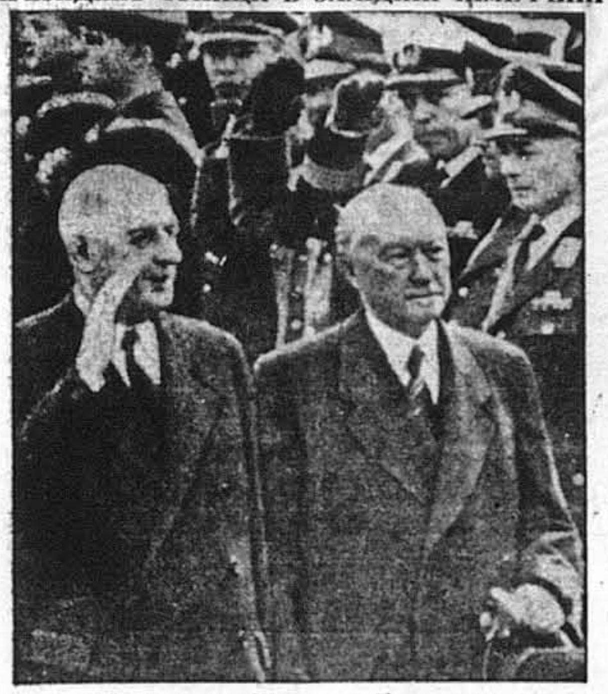
Вівторок, 23-го травня, Конкордія, Канада — Евертон, Англія на грищі Університету МкҐілл в Монтреалі.

Середа, 24-го травня, год. 7.30, юнаки Лайттавз — Лонґ Айленд Л. — год. 9.30, Банґу, Бразилія — Айнтрахт, Німеччина, на грищі Польо Ґравндс, Ню Йорк.

Четвер, 25-го травня, Евертон, Англія — Кілмарнок, Шотляндія, на грищі Університету МкҐілл в Монтреалі.

Субота, 27-го травня, год. 2.30, Н. Й. Амерікенс — Динамо, Румунія, год. 4.30, Банґу, Бразилія — Безіктас, Туреччина на грищі Польо Ґравндс, Ню Йорк.

ПРЕЗИДЕНТ ФРАНЦІЇ В ЗАХІДНІЙ НІМЕЧЧИНІ



Французький президент Шарль де Ґоль проходить разом з канцлером Західньої Німеччини Конрадом Аденауером перед почесною військовою ґвардією не летовиці в Бонні.

ЛеМей найменований на шефа штабу летунства

Вашинґтон. — 22-го травня президент Кеннеді наменував 54-річного генерала Куртіса Е. МеМея на шефа штабу від летунства. Він займе той пост генер. Томаса Д. Вайта, який 30-го червня закінчить дворічну каденцію і перейде на емеритуру. На заступника шефа штабу летунства наменований 53-річний генерал Фредерік Г. Смит, який тепер є командантом американського летунства в Европі. Генерал ЛеМей є прихильником стратеґічного бомбування. Ці номінації були вирішені ще перед тим, як сенатор - демократ із Теннесі Алберт Гор заявив, що требо змінити всіх шефів штабу разом із генералом Лейменом Л. Лемніцером, бо на ці становища треба „здібніших" людей.

Хрущов заповідає збільшення продукції ужиткових предметів

Москва. — Нікіта Хрущов заявив, що скінчилося упривілеювання важкого промислу коштом легкого і що на майбутнє легкий промисл призначений для продукції ужиткових предметів, буде трактований нарівні з важким. Свою заяву Хрущов склав під час прийняття для англійських дипломатів та бизнесменів у зв'язку з відкриттям англійської торговельної виставки в Москві в минулу суботу 20 ц. м. Хрущов виправдував конечність упривілеювання важкого промислу, потребу „покладення осчов під економічне життя країни", промовчавши, що насправді єдиними причинами було зброєння та моменти престижевого характеру і легковаження потреб підсовєтських громадян. Тепер — казав Хрущов — предметів випродукованих важким промислом є вже подостатком і нема потреби признавати йому першенство. Хрущов прославляв англійські вироби, хоч ганив їх високі ціни, та заповів, що СССР міг би закупити в Англії багато товарів, якщо Англія купувала б в СССР різні сиріяці. Західні коментатори вважають, що зворот большевицької верхівки в сторону більшої продукції предметів першої потреби, що їх усе ще в СССР бракує, стоїть в зв'язку з приготуваннями до 22-го з'їзду компартії СССР.

ТАРЗАН, ч. 4650. Не було святині в Ґолконді!



Тарзан щераз пригадав собі іронічну трагедію, коли копав гріб для лорда Помероя.

Померой був вдоволений принаймні в маячінні. Він був такий довірливий, як і його попередники...

В дійсності не було ніколи правдивої мапи до святині в Ґолконді.